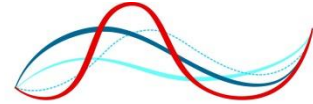

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Anketa o potrošnji kućanstava (APK)
za 2014.

Organizacijska jedinica: Služba statistike potrošnje i dohotka kućanstava
Priredila: Andreja Pajtak

rujan 2019.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj Ankete o potrošnji kućanstava jest dobivanje podataka o visini i strukturi izdataka za osobnu potrošnju kućanstava.

Podaci dobiveni Anketom koriste se za ažuriranje i konstruiranje pondera za nacionalni indeks potrošačkih cijena.

Nadalje, podaci o strukturi izdataka za osobnu potrošnju kućanstava koriste se za potrebe Službe nacionalnih računa, i to pri izračunu finalne potrošnje kućanstava, pri obračunu imputirane stambene najamnine i za procjenu podataka o sivoj ekonomiji.

Anketni podaci koriste se pri izradi analiza i studija o životnom standardu stanovništva, pri mjerenju siromaštva, pri analizama potrošačkih navika stanovništva i slično.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravna osnova

Na nacionalnoj razini: Zakon o službenoj statistici (NN, br. 103/03., 75/09., 59/12. i 12/13. – pročišćeni tekst), višegodišnji Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske i godišnji Provedbeni plan statističkih aktivnosti za 2014.

Na europskoj razini ne postoji pravna osnova, nego se istraživanje provodi prema tzv. *Gentlemen's agreementu*, sporazumu između zemalja članica Europske unije i Eurostata.

- Sustav klasifikacije

Klasifikacija osobne potrošnje prema namjeni prilagođena potrebama Ankete o potrošnji kućanstava

Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007., verzija 2007.

Nacionalna klasifikacija zanimanja, verzija 2010.

Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Šifarnik zemalja

Državljanstvo

- Koncepti i definicije

Izvještajna jedinica za koju se anketni podaci prikupljaju i objavljuju jest kućanstvo. Kućanstvo je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (hrana, stanovanje i drugo). Kućanstvom se smatra i svaka osoba koja živi sama (jednočlano kućanstvo).

Izdaci za potrošnju kućanstva podrazumijevaju novčanu i naturalnu potrošnju proizvoda i usluga koji služe podmirivanju životnih potreba članova toga kućanstva. Novčana potrošnja podrazumijeva kupnju (nabavu) proizvoda i usluga u zemlji ili u inozemstvu za osobne potrebe kućanstva. Naturalna potrošnja odnosi se na vrijednost poljoprivrednih prehrambenih proizvoda i pića koje je kućanstvo proizvelo na svom gospodarstvu ili u poduzeću, a potrošeni su za potrebe vlastitoga kućanstva.

Struktura izdataka za potrošnju prati se prema međunarodnoj klasifikaciji COICOP, koja ih razvrstava na 12 glavnih odjeljaka: 01 Hrana i bezalkoholna pića, 02 Alkoholna pića i duhan, 03 Odjeća i obuća, 04 Stanovanje i potrošnja energenata, 05 Pokućstvo, oprema za kuću i redovito održavanje kuće, 06 Zdravstvo, 07 Prijevoz, 08 Komunikacije, 09 Rekreacija i kultura, 10 Obrazovanje, 11 Restorani i hoteli te 12 Ostala dobra i usluge. Svaki odjeljak razrađen je dalje na skupine, razrede i kategorije.

Za svako anketirano kućanstvo definira se referentna osoba. Prema metodologiji to je osoba koja najviše pridonosi proračunu kućanstva, odnosno iz čijih se primanja podmiruje većina izdataka anketiranoga kućanstva. Socioekonomska obilježja, položaj u zaposlenju, spol, dob i ostala obilježja referentne osobe koriste se za analize i klasificiranje kućanstava, izvođenje procjena potrošnje i prezentiranje rezultata. Stoga je određivanje referentne osobe važno jer ona svojim obilježjima predstavlja cijelo kućanstvo. U Anketi referentna osoba jest nositelj kućanstva.

- Statističke jedinice

Izveštajne jedinice za koje se podaci prikupljaju i objavljuju jesu privatna kućanstva.

- Pokrivenost i obuhvat istraživanja

Ciljana populacija jesu privatna kućanstva. Kućanstvo je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (hrana, stanovanje i drugo).

Kolektivna ili institucionalna kućanstva (domovi umirovljenika, bolnice za trajni smještaj osoba, zatvori, vojarnje, samostani i slično) nisu obuhvaćena istraživanjem.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Unutarnji korisnici iz Državnog zavoda za statistiku: Služba statistike cijena, Služba nacionalnih računa

Vanjski korisnici – nacionalni: znanstveno-istraživački instituti, ministarstva, zavodi, mediji, pravne i fizičke osobe

Vanjski korisnici – međunarodni: UN, druge međunarodne institucije, inozemna sveučilišta i slično

1.1.1 Potrebe korisnika

Služba statistike cijena: ažuriranje pondera za indeks potrošačkih cijena

Služba nacionalnih računa: izračun finalne potrošnje kućanstava

Tijela državne vlasti radi praćenja ekonomskih i socijalnih životnih uvjeta kućanstava, formiranja gospodarske politike i alokacije sredstava iz državnog proračuna

Znanstvenici radi izrada analiza i studija o standardu stanovništva, za mjerenje siromaštva, praćenje potrošačkih navika i slično

Eurostat radi praćenja ekonomskih i socijalnih životnih uvjeta kućanstava i stanovnika u zemljama članicama Europske unije

1.1.2 Anketa o zadovoljstvu korisnika

Istraživanja o zadovoljstvu korisnika o kvaliteti podataka i razini usluga Državnog zavoda za statistiku provedena su 2013. i 2015. U istraživanju za 2015. dana je ocjena zadovoljstva korisnika i za područje statistike osobne potrošnje i dohotka kućanstava. Prema rezultatima tog istraživanja, od ukupnog broja svih korisnika podataka Državnog zavoda za statistiku, njih 19,9% tražilo je podatke iz područja potrošnje i dohotka (u koje pripada i ova anketa) te ocijenilo njihovu kvalitetu ocjenom 3,5. Detaljniji rezultati istraživanja za 2015. dostupni su na poveznici

http://www.dzs.hr/Hrv/international/Quality_Report/Quality_Report_Documents/Quality_Report_Satisfaction_Survey.pdf.

1.2. Potpunost podataka

Anketa se provodi u skladu s metodološkim preporukama Eurostata te međunarodnim standardima i klasifikacijama te obuhvaća sve preporučene varijable.

1.2.1 Stopa potpunosti podataka

Stopa potpunosti podataka jest 100%.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Kako je riječ o slučajnom izboru uzorka, procjena točnosti daje se u obliku koeficijenta varijacije, standardnim pogreškama te intervalima pouzdanosti za najvažnije varijable.

2.1.1 Pokazatelji uzoračke pogreške

Skupine izdataka	Koeficijent varijacije	%
Izdaci za potrošnju, ukupno	1,58	
Hrana i bezalkoholna pića	1,42	
Alkoholna pića i duhan	3,52	
Odjeća i obuća	3,62	
Stanovanje i potrošnja energenata	1,59	
Pokućstvo, oprema za kuću i održavanje	4,08	
Zdravstvo	4,04	
Prijevoz	3,45	
Komunikacije	1,88	
Rekreacija i kultura	3,06	
Obrazovanje	7,64	
Restorani i hoteli	4,25	
Ostala dobra i usluge	2,31	

2.1.2 Pristranost u procesu selekcije

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške odnose se na pogreške nevezane za izbor uzorka, kao što su pogreška obuhvata, pogreška mjerenja, pogreška u obradi podataka te pogreška neodgovora.

2.2.1 Pogreška obuhvata

Okvir za izbor uzorka stanova nastanjenih privatnim kućanstvima temeljio se na podacima dobivenima Popisom stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine. Stopa valjanih jedinica (nastanjeni stanovi) iznosila je 90,8%.

2.2.2 Stopa nadobuhvata

Stopa nadobuhvata jest 9%.

2.2.3 Pogreška mjerenja

Pogreške mjerenja mogu nastati pri unosu podataka. Te pogreške rješavaju se detaljnom računskom i logičkom kontrolom podataka. Moguće su i pogreške anketara, a one se smanjuju redovitim obukama.

2.2.4 Pogreška neodgovora

Pogreške neodgovora odnose se na podatke o broju kućanstava koja nisu prihvatila sudjelovanje u Anketi. U 2014. stopa neodgovora na razini kućanstva iznosila je 46%.

2.2.5 Stopa neodgovora jedinice

Neutežena stopa neodgovora jest 46%.

%

Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	Stopa neodgovora
Hrvatska	Hrvatska	46
Županija	Zagrebačka	48
Županija	Krapinsko-zagorska	42
Županija	Sisačko-moslavačka	50
Županija	Karlovačka	62
Županija	Varaždinska	33
Županija	Koprivničko-križevačka	29
Županija	Bjelovarsko-bilogorska	25
Županija	Primorsko-goranska	53
Županija	Ličko-senjska	20
Županija	Virovitičko-podravska	40
Županija	Požeško-slavonska	54
Županija	Brodsko-posavska	36
Županija	Zadarska	35
Županija	Osječko-baranjska	37
Županija	Šibensko-kninska	62
Županija	Vukovarsko-srijemska	43
Županija	Splitsko-dalmatinska	49
Županija	Istarska	65
Županija	Dubrovačko-neretvanska	48
Županija	Međimurska	35
Županija	Grad Zagreb	53

2.2.6 Stopa neodgovora na određenu varijablu (stavku)

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.7 Pogreška obrade

Tijekom obrade prikupljeni podaci se detaljno kontroliraju. Radi se logička kontrola podataka o, npr. obrazovnom statusu, ekonomskoj aktivnosti, kontrola šifri zanimanja i djelatnosti, kontrola iznosa izdataka kućanstava i iznosa dohotka članova prema zadanim rasponima i slično.

2.2.8 Stopa imputacije

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.9 Stopa uređivanja – LRK

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.10 Stopa učinkovitosti – LRK

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.11 Pogreška izbora modela

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.3. Revizija podataka

2.3.1 Politika revizije podataka

Korisnici su o eventualnim revizijama statističkih podataka obaviješteni na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr.

2.3.2 Praksa revizije podataka

Anketni podaci za 2014. koji su objavljeni u Priopćenju 14.1.3. od 9. prosinca 2015. revidirani su i objavljeni u Priopćenju 14.1.4. od 1. travnja 2016. Revizija podataka nastupila je zbog naknadnog utežavanja podataka primjenom metode kalibracije. Time je postupak utežavanja APK usklađen s postupkom utežavanja podataka drugih anketnih istraživanja na kućanstvima koja provodi Državni zavod za statistiku, a isto tako i prema metodološkim preporukama Eurostata za istraživanja iz područja društvenih statistika.

2.3.3 Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.4. Desezoniranje (vremenska prilagodba)

Ne primjenjuje se.

3. Pravodobnost i vremenska određenost

3.1. Pravodobnost

3.1.1 Pravodobnost prvih rezultata

Pravodobnost prvih rezultata jest T + 12 mjeseci.

3.1.2 Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata jest T + 12 mjeseci.

3.2. Vremenska određenost

3.2.1 Vremenska određenost – isporuka i objavljivanje

Vremenska određenost jest 1.

4. Dostupnost i jasnoća

Podaci i metodološka objašnjenja dostupni su u elektroničkome i tiskanom obliku.

4.1. Naslovi Priopćenja u kojima se objavljuju podaci

Priopćenja "Osnovne karakteristike potrošnje kućanstava"

4.2. Naslovi ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci (Ljetopis i slično)

Statistička izvješća "Rezultati Ankete o potrošnji kućanstava"

Statistički ljetopis

Statističke informacije

4.3. Mrežne (on-line) baze podataka u kojima se objavljuju podaci (npr. Popis poljoprivrede u PC Axisu)

Nisu raspoložive.

4.4. Dostupnost mikropodataka

Uvjeti prema kojima korisnici mogu pristupiti mikropodacima propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe (NN, br. 137/13.).

4.5. Dostupnost metodoloških dokumenata

Osnovna metodološka objašnjenja dio su svakog Priopćenja i Statističkog izvješća. Detaljnije informacije o metodologiji istraživanja objavljene su u metodološkom priručniku za Anketu o potrošnji kućanstava, dostupnom na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr na poveznici https://www.dzs.hr/Hrv/publication/metodologije/metod_72.pdf.

Metodološki dokumenti Eurostata dostupni na poveznici

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/household-budget-surveys>.

5. Usporedivost

5.1. Asimetričnost zrcalnih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

5.1.1 Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija jest 15.

5.1.2 Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Do prekida u seriji podataka APK došlo je zbog promjene periodike prikupljanja podataka iz godišnje na višegodišnju.

6. Koherentnost/smislenost

6.1. Koherentnost/smislenost između kratkoročnih i strukturnih podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

6.2. Koherentnost/smislenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

6.3. Koherentnost/smislenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

7. Troškovi i opterećenje

7.1. Troškovi

Troškovi prikupljanja podataka na terenu iznosili su oko 420 000 kuna, što se odnosi na troškove vanjskih anketara angažiranih putem ugovora o djelu. Navedeni iznos ne obuhvaća troškove anketara koji su zaposlenici Državnog zavoda za statistiku kao ni troškove pripreme, obrade i objavljivanja podataka.

Kućanstva koja su sudjelovala u istraživanju dobila su manju novčanu naknadu. Ti su troškovi iznosili oko 169 000 kuna.

7.2. Opterećenje

Prikupljanje anketnih podataka provodilo se kombinacijom dviju metoda: intervjuiranje i samobilježenje podataka koje je obavljao ispitanik putem dnevnika.

Intervjuom koji je vodio anketar prikupljali su se podaci o demografskim i socioekonomskim obilježjima članova kućanstava, visini i strukturi dohotka, visini i strukturi izdataka prema namjeni te podaci o uvjetima stanovanja. Intervju je u prosjeku trajao 45 minuta po kućanstvu. Dnevnikom su se prikupljali podaci o dnevnim izdacima kućanstva za hranu, piće, duhan i proizvode široke potrošnje, kao što su novine i časopisi, proizvodi za osobnu higijenu i proizvodi za redovito čišćenje stana. Kućanstva su vodila dnevnik u razdoblju od četrnaest dana. S obzirom na opsežna i vrlo detaljna pitanja u intervjuu kao i na obvezu kućanstva da bilježi svakodnevne izdatke, sudjelovanje u Anketi bilo je veliko opterećenje i kućanstvima iznimno zahtjevno.